

Αρχική > LIFE > Χώρος > Αστυγραφίες: αρχιτεκτονική ιστορία δυνατή σαν το μετάξι

Αστυγραφίες: αρχιτεκτονική ιστορία δυνατή σαν το μετάξι

Κείμενο: Citymag Newsroom 25 Φεβρουαρίου 2022

Φωτογραφίες: Σάκης Γιούμπασης

Η ιστορία των (άγνωστων για πολλούς) διατηρητέων που βρίσκονται στην Πυλαία, λίγο μακρύτερα από την εκκλησία του Προφήτη Ηλία (στη συμβολή των οδών Σταδίου και Πολυτεχνείου), ξεκινά το 1886, όταν η οικογένεια Αλλατίνι ανεγείρει τα κτίρια ως φούρνο κεραμικών και γραφεία – το συγκρότημα θα αποτελέσει ένα από τα πρώτα βιομηχανικά συγκροτήματα στη χώρα. Θα χρειαστεί να περάσουν σχεδόν 40 χρόνια (και να μεσολαβήσει η χρήση του ακινήτου ως στάβλου στη διάρκεια της οθωμανικής περιόδου), ώσπου το 1920 να αγοράσει το κτίριο ο Λεβή Μπενουζίλιο, για να το μετατρέψει αρχικώς σε βιοτεχνία κατασκευής κουμπιών και κλειδαριών (απασχολώντας, μάλιστα, αρκετούς από τους πρόσφυγες της μικρασιατικής καταστροφής, κυρίως παιδιά) και εν συνεχεία σε μεταξουργείο.

Παλιοί Πυλαιώτες θυμούνται το μπροστινό κτίριο του συγκροτήματος (του οποίου η στέγη δεν σώζεται πλέον) να αποτελεί την περίοδο της Κατοχής κέντρο της αντίστασης κατά των Γερμανών, φιλοξενώντας στους χώρους του αντιστασιακούς και στους τοίχους του... λίρες, που προοριζόνταν για τη χρηματοδότηση σαμποτάζ.

Το Μεταξουργείο Μπενουζίλιο, όπως είχε γίνει ήδη ευρύτερα γνωστό, θα καταφέρει να επιζήσει της κρίσης που έπληξε τον κλάδο στις αρχές της δεκαετίας του 1950, παραμένοντας σε λειτουργία με το ίδιο ή με συναφές με την υφαντουργία αντικείμενο. Το ακίνητο αλλάζει χέρια το 1976, όταν η κόρη και κληρονόμος του Μπενουζίλιο, Λίλυ, το πουλά στους σημερινούς ιδιοκτήτες του, αδελφούς Μούχα.

Από το 1988, τα τρία παλαιά κτίρια του Μεταξουργείου Μπενουζίλιο, η καμινάδα (κτισμένη πάνω σε ορθογωνική βάση ύψους δύο μέτρων, όπου στηρίζεται το κυκλικής διατομής φουγάρο) και ο μαντρότοιχος χαρακτηρίστηκαν, μαζί με μια ζώνη προστασίας πλάτους 25 μέτρων, ιστορικά διατηρητέα μνημεία, ενώ 6 χρόνια αργότερα (το 1994) κατατέθηκε πρόταση αξιοποίησης που προέβλεπε τη μετατροπή τους σε open-air λαογραφικό μουσείο με εργαστήρια, βασισμένη σε σχέδιο του αρχιτέκτονα και μετέπειτα διευθυντή του Λαογραφικού και Εθνομολογικού Μουσείου Μακεδονίας-Θράκης, Ζήση Σκαμπάλη. Μέχρι και σήμερα, ουδέν νεότερο από το δυτικό μέτωπο...

Τα αρχιτεκτονικά στοιχεία

Το συγκρότημα αποτελείται από το αρχικό, διώροφο, επίμηκες κτίριο και διάφορες μεταγενέστερες προσθήκες που εφάπτονται σ' αυτό. Στα όρια του εργοστασίου βρίσκονται ακόμη ένα διώροφο κτίσμα με τετράρριχτη στέγη (με κεραμίδια των Κεραμείων Αλλατίνι και της εταιρείας «Pierre Amédée» από τη Μασσαλία), που έχει καταρρεύσει προς το εσωτερικό του, και μια υψικάμινος (μισή σε ύψος από την αρχική). Το αρχικό κτίριο και η επιμήκης ισόγεια προσθήκη διασώζονται σε σχετικά καλή κατάσταση (πιθανότατα λόγω της εξαιρετικά επιμελημένης λιθοδομής, που είναι ορατή στα σημεία όπου έχει πέσει το επίχρισμα), ενώ το βοηθητικό κτίριο (πιθανότατα γραφεία) είχε χειρότερη μοίρα.

Στα ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά στοιχεία τού συγκροτήματος, οι μαντεμένιες κολώνες, τις οποίες συναντάμε εδώ και σε ελάχιστα ακόμη κτίρια της Θεσσαλονίκης, όπως η Κλινική Νεδέλκου, ο «Ζύθος» στα Λαδάδικα, το νοσοκομείο «Άγιος Δημήτριος» και το Κύρτση χάνι).

